

Література:

1. Корінь М.В., Міжевська К.В. Напрямки підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва в умовах євроінтеграції / М.В. Корінь, К.В. Міжевська // Вісник економіки, транспорту і промисловості. – 2016. – № 54. – с. 278-286.
2. Осташко Т.О. Експорт агропродовольчих товарів у ЄС: перспективи і завдання / Т.О. Осташко // Економіка і прогнозування. – 2016. – № 1. – с. 83-94.
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

Віра Волянюк

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Василевська Г. В.

ФІСКАЛЬНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ

Сучасна світова економічна ситуація характеризується наявністю фінансових потоків, які ґрунтуються на диспропорціях соціально-економічного розвитку та зростанні залежності країн-боржників. Це зумовило фінансову нестабільність України в цілому, що спонукало до нарощення кредитних запозичень з боку українського уряду. Така ситуація загострила проблеми розвитку фіскального простору та боргової безпеки держави.

Дослідженню фіскального простору в своїх працях приділяли увагу як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, серед яких Г. В. Василевська, Т.І. Єфименко, Т.Г. Затонацька, Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, С.Л. Лондар, В.Л. Плескач, Л.Г. Олейнікова, С.І. Сороко та інші. А що стосується дослідження економічної природи та сутності державного боргу, аналізу тенденцій його розвитку та розробки пропозицій щодо вирішення нагальних проблем була присвячена велика низка наукових праць таких вітчизняних науковців, як: К.С. Єкімова, В.В. Лісовенко, В.М. Мельник, І.С. Мірошніченко, Т.В. Черничко.

Поняття «фіскальний простір» є способом з іншого боку поглянути на проблему постійної обмеженості ресурсів. Почнемо з того, що для будь-якої чинної програми ресурси і плани щодо їх розподілу повинні відповідати одне одному. Коли уряд збільшує обсяг державних ресурсів для покриття поточних витрат (наприклад, на виплату заробітної плати, пенсій, субсидій), він забирає більше «фіскального простору», який можна було б використати для здійснення програми реформ та для державних інвестицій в людський і фізичний капітал, які сприяють зростанню. За відсутності вільного фіскального простору збільшення інвестицій та загальних видатків збільшують фіскальний дефіцит і призводять до збільшення боргів і прискорення інфляції. [1].

Боргова політика України характеризується короткостроковою ціленаправленістю і це, на жаль, не узгоджується з стратегічними завданнями

фіскальної політики. Цей процес має такі негативні наслідки, як погіршення фінансової ситуації в країні та загострення соціальних проблем суспільства.

Виникнення державного боргу є результатом фінансування дефіциту державного бюджету, адже позикове фінансування недостатчі державних ресурсів є негативним фактором, що впливає на економічну безпеку держави. Виникає певна ланцюгова реакція, яка за відсутності відповідних заходів боргової політики з боку уряду приводить до погіршення платоспроможності та загрожує державним дефолтом.

Українська економіка сьогодні є неефективною, а її фіскальний простір недостатнім для того, аби якісно здійснити структурні реформи. Тому, на мою думку, необхідно дослідити основні статистичні дані за останні 7 років, щоб всебічно оглянути питання боргу України та зробити певні висновки.

Проаналізувавши статистичні дані (табл.1), представлені на електронному ресурсі Міністерства фінансів України, можемо сказати про те, що на кінець 2009 року борг України був на рівні 317,9 млрд. грн. Державний зовнішній борг – 135,9 млрд. грн. у 1,5 рази перевищував державний внутрішній борг – 91,1 млрд. грн. Гарантований борг був на рівні 90,9 млрд. За період 2009–2016 рр. державний зовнішній борг зріс до 980,1 млрд. грн., що є майже у 7,5 разів більше у гривневому вираженні, державний внутрішній – до 670,6 млрд. грн., що є також у 7,5 раз більше у гривневому вираженні. Щодо гарантованого державою боргу, то він зріс до 278,9 млрд. грн., тобто збільшився у 3 рази у гривні.

Загалом державний та гарантований державою борг зріс у 6 раз у гривневому еквіваленті (з 317,9 млрд. грн. у 2009 році до 1929,7 млрд. грн. у 2016 році).

Таблиця 1
Показники державного та гарантованого державою боргу України за 2009–2016 рр. [2]

Роки	Державний внутрішній борг	Державний зовнішній борг	Гарантований державою борг	Державний і гарантований державою борг
	млрд. грн.	млрд. грн.	млрд. грн.	млрд. грн.
2009	91,1	135,9	90,9	317,9
2010	141,7	181,8	108,8	432,3
2011	161,5	195,8	115,8	473,1
2012	190,5	208,9	116,3	515,5
2013	257,0	223,3	104,6	584,9
2014	461,0	486,0	153,8	1100,8
2015	508,0	825,9	237,9	1571,7
2016	670,6	980,1	278,9	1929,7

Таким чином, структура державного боргу України має бути зміщена до переважання внутрішніх боргових зобов'язань над зовнішніми.

Отже, серед важливих шляхів покращення управління державним боргом і розширення фіскального простору України варто виділити такі:

вдосконалення механізму правового регулювання державного боргу, прийняття Законів України «Про державний борг» і «Про фіскальну відповідальність», досягнення прозорості та відкритості державної боргової політики, визначення стратегічних орієнтирів у сфері управління державним боргом, імплементації власної системи обліку, моніторингу та контролю за станом державної заборгованості, а також визначення критеріїв оцінки державного боргу України.

Література:

1. Створення фіскального простору для економічного зростання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://documents.worldbank.org/curated/en/996961468308653183/pdf/366710UKRAINIAN0UAOPFR.pdf>

2. Державний та гарантований державою борг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/news/view/statistichni-materiali-schodo-derzhavnogo-tagarantovanogo-derzhavnoju-borgu-ukraini>.

Мар'яна Волянюк

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Сидорович О. Ю.

ПРАГМАТИЗМ ПРОВЕДЕННЯ МИТНИХ ЕКСПЕРТИЗ В УКРАЇНІ

Основною складовою митного контролю у всіх аспектах доцільно вважати митну експертизу. При проведенні контролю митні органи часто стикаються з проблемами достовірності та відповідності товарів, що розмитнюються, та документами, які супроводжують та підтверджують якість та оригінальність цих предметів - об'єктів експортно-імпорتنних операцій, саме тому існує необхідність проведення відповідної митної експертизи.

Експертизу можна вважати доводі специфічним видом діяльності, яка в ході еволюції науки та техніки, розширювала та ускладнювала коло об'єктів, внаслідок чого, тепер значно частіше застосовується у різних видах правовідносин, для встановлення чи уточнення певних фактів, обставин.

Експертиза призначається, якщо для з'ясування питань, що виникають у справі про порушення митних правил, виникла потреба у спеціальних знаннях з окремих галузей науки, техніки, мистецтва, релігії тощо, тобто митну експертизу призначають для в'яснення питань, в яких потрібні спеціальні пізнання, все це відбувається в ході здійснення митних процедур та митного контролю. Така експертиза призначається та здійснюється посадовими особами органу доходів і зборів. Призначення митної експертизи в інші уповноважених організацій проводиться лише у випадку неможливості проведення даної експертизи митними експертами. Експертом може бути особа, яка має необхідні знання для надання відповідного висновку, експерт призначається посадовою особою органу доходів і зборів, в провадженні якої перебуває справа про порушення митних правил, саме тому експерт зобов'язаний надати